

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

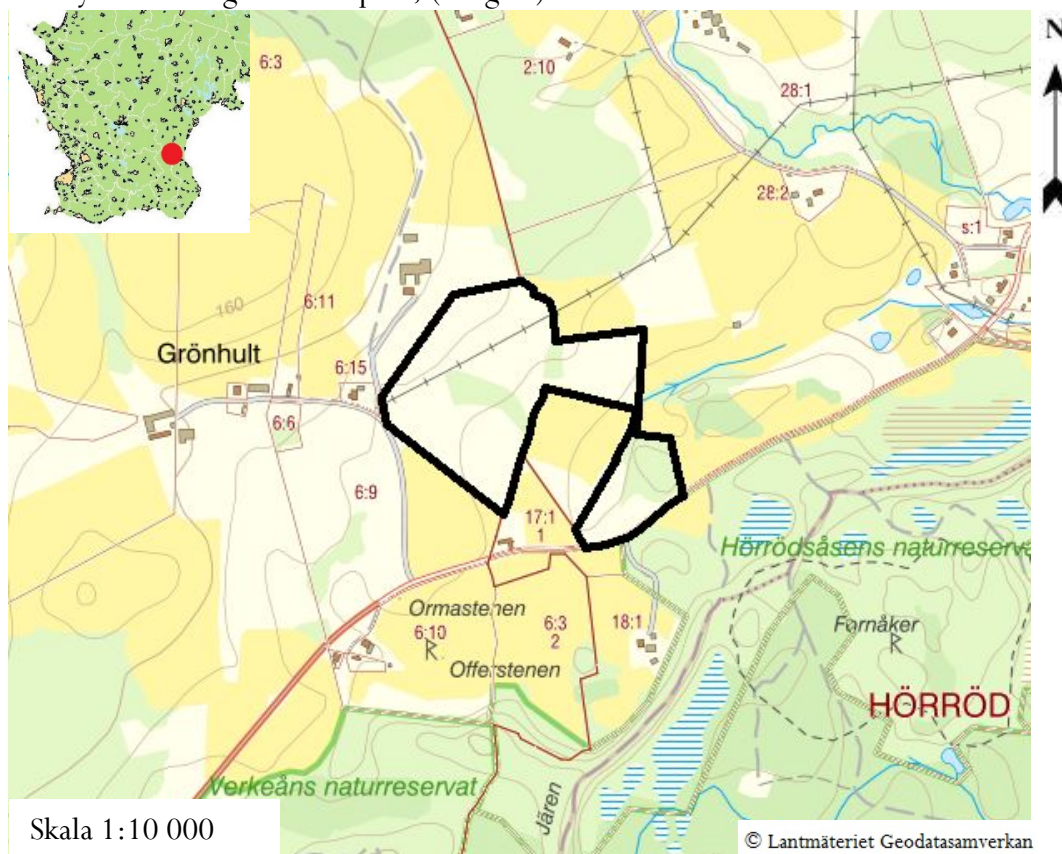
Beslut om bildande av naturreservatet Grönhult i Kristianstads kommun, Skåne län

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Med stöd av 3 § Förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, (bilaga 4).

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Grönhult
Kommun	Kristianstad
Dos-ID	1123154
Natura 2000	-
Gränser	Området begränsas av mitten av svart heldragen linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastigheter	Del av Hörrods-Grönhult 6:3 i Kristianstads kommun
Markägarkategori	Enskild
Läge	Området är beläget cirka 27 km sydsydväst om Kristianstad
Kartblad	Topografisk karta:2D NO Tomelilla
Koordinat centralpunkt	X: 438370 Y: 6181760 (SWEREF 99TM)
Naturgeografisk region	Nr 7, Skånes sediment och horstområde
Vattenförekomst	Julebodaån SE 618519-139144
Inskrivna nyttjanderätter	Finns i akten
Gemensamhetsanläggningar	Finns i akten
Areal	Cirka 9,7 hektar, varav land 9,7 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen Skåne

Syftet med naturreservatet

1. bevara biologisk mångfald,
2. vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
3. skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

Precisering av syftet:

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, och att skydda, vårda, bevara och återställa värdefulla naturmiljöer. Områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom rikkärr, kalkfuktäng och fuktäng med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och återställas. Områdets ädellövdunge ska bevaras och återställas. I området förekommande värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter ska skyddas, återställas och nyskapas.

Syftet uppnås genom att:

- Bevara, restaurera och utvidga områdets rikkärr, kalkfuktäng och fuktäng.
- Hävd av kalkfuktäng och fuktäng sker främst genom bete med nötkreatur. I restaureringssyfte får bränning ske.
- Hävd av rikkärr sker främst genom slåtter med efterbete med nötkreatur.

- Bevara och restaurera områdets ädellövdunge med gamla lövträd och efterträdare till dessa.
- Bevara och i vissa delar återställa områdets hydrologi.
- Gynna i området förekommande habitatlistad¹, rödlistad² eller sällsynt art.
- Inplantera för området lämpliga hotade och sällsynta arter.
- Ta bort eventuellt främmande arter.

¹ Arter som förekommer i Rådets direktiv om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter,

² Arter som är förtecknade enligt Artdatabanken som rödlistade i Sverige.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden som att plöja, gräva, borra, schakta, dika eller fylla ut,
2. uppföra byggnad, mast, luftledning eller annan anläggning,
3. anordna upplag annat än tillfälligt för områdets skötselbehov,
4. gödsla, jordförbättra, eller använda kemiska bekämpningsmedel,
5. omföra nuvarande betesmarker till kultiverade betesmarker,
6. plantera eller så gräs, buskar och träd,
7. avverka träd och buskar, gallra, röja, ta bort dött träd eller vindfälle eller på annat sätt påverka vegetationen,
8. nysätta tryckimpregnerade stängselstolpar,
9. släppa betesdjur under tidsperioden den 1 december till 15 maj,
10. utlägga strö eller dylikt, stödutfodra, låta djur som används för hävd av området som är under behandling med långtidsverkande avmaskningsmedel beta, eller att avmaska betesdjur, eller släppa avmaskade betesdjur tidigare än 14 dagar efter avmaskning,
11. utsätta bikupor,
12. hålla får,

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet

1. utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. skötsel och restaurering av rikkärr, kalkfuktäng och fuktäng omfattandes avverkning av träd, buskar, grävning, stubbfräsning, bränning, betning och slåtter, enligt bilaga 2,
4. skötsel och restaurering av ädellövdunge omfattandes gallring och röjning, enligt bilaga 2,
5. borttagande av främmande och/eller invasiva arter,
6. förvaltarens igenläggning av diken som ej påverkar åkermarken eller utanför naturreservatet liggande mark. Efter utredning gällande lämplighet att få blötare mark inom naturreservatet, förvaltarens nedläggning av täta rör i befintliga dräneringsrör inom naturreservatet,
7. förvaltarens inplantering av inhemska arter vilka är knutna till biotoperna i reservatet,
8. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet, enligt bilaga 2.
9. undersökningar och miljöövervakning av djur-, svamp- och växtlivet samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. gräva eller på annat sätt skada block, stenar, terrängformer eller stenmurar,
2. plocka, gräva upp eller på annat sätt skada växter, mossor, lavar eller vedlevande svampar,
3. samla in ryggradslösadjur, t ex fjärilar, skalbaggar eller mollusker,

Det är förbjudet utan länsstyrelsens skriftliga tillstånd att

4. placera ut för reservatet främmande föremål,
5. placera eller sätta upp tavla, skylt, snitsel, affisch eller därmed jämförlig anordning.

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1-9.

- åtgärder i samband med förvaltarens eller markägarens alternativt arrendatorers tillsyn av området eller betesdjur.
- normalt underhåll av befintliga vägar eller nedtagning av för allmänheten farliga träd (längs med vägar, leder, rastplatser etc).
- underhåll av lagakraftvunna dikesföretag. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden.
- drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt av vid tidpunkten för detta beslut befintliga nyttjanderätter, ledningar och anläggningar. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informera om åtgärden. Vid akuta underhållsåtgärder kan förvaltaren informeras i efterhand, dock senast inom tre arbetsdagar från det att arbetet har inletts.
- Föreskrifterna gäller ej tjänstemän från Länsstyrelsen i samband med tillsyns- och förvaltningsuppdrag.

A1 gäller ej nedläggning av fiberkabel eller elledning, om denna förläggs längs befintliga vägar eller rasering och borttagande av ledning inom naturreservatet. Stolphål ska igenfyllas med den typ av jordart som finns kring hålet.

A1 gäller ej rensning av ledningar eller diken till ursprungligt djup och läge, markerade på bilaga 3.

A1 gäller ej, efter inhämtande av eventuellt tillstånd, att vidga befintlig damm något ut på tidigare åkermark.

A2 gäller ej uppsättning av tillfälliga jaktorn i samband med jakt på vildsvin.

A7 gäller ej avverkning av igenväxningsvegetation efter förvaltarens godkännande.

A7 gäller ej markägarens nyttjande och underhåll av brukningsväg markerad på bilaga 3.

C2 gäller ej för insamling av enstaka beläggsexemplar under förutsättning att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna eller att arten är klassad som rödlistad samt att inrapportering sker av fyndet till Artportalen.

C3 gäller ej vid fångst av ryggradslösa djur som sker genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod med efterföljande återutsättning inom naturreservatet.

C5 gäller ej i samband med jakt.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifterna under C gäller oberoende av om beslutet överklagas samt att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området, exempelvis:

- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt-, svamp- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- 7 kap 13-18 §§ miljöbalken, strandskyddsbestämmelserna, gäller parallellt med reservatsföreskrifterna och skötselplanen,
- Lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, (SFS1998:812),
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- Lagen om kulturminnen m.m. (SFS 1988:950) med krav på tillstånd för att rubba, ändra eller ta bort en fast fornlämning,
- 15 kap 26 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- Lokala och kommunala ordningsföreskrifter.

Allemansrätten

Allemansrätten har stor betydelse för våra möjligheter att vistas i naturen, den ger oss alla möjligheten att tillfälligt och hänsynsfullt vara i naturen. Även organisationer och turistföretag kan dra nytta av allemansrätten i sin verksamhet även om allemansrätten i grunden gäller för enskilda individer. Samtidigt medför allemansrätten också skyldigheter att inte förstöra något eller störa markägaren eller andra som är ute i naturen. Större grupper bör samråda med markägaren. Inom naturreservat kan delar av allemansrätten vara begränsad genom reservatsföreskrifter.

Vid aktiviteter som inte förbjuds av reservatsföreskrifterna och som kan medföra en väsentlig skada på naturmiljön, såsom markslitage eller påverkan på djurlivet vid t ex större tävlingar, friluftsanslag mm. ska anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § Miljöbalken ske med Länsstyrelsen.

Beskrivning av området

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Naturreservatet ligger i en mjuk sluttningszon öster om Grönhult. Omgivande marker utgörs av ett odlingslandskap bestående av betesmarker och växtodling. Kringgårdar av ädellövskogar. Naturreservatet är beläget på gnejsberggrund överlagrad av morän i den högläntare västra delen och isälvsand i den östra delen. Själva rikkärret och södra delen av åkermarken består av kärrtorv. Lösmaterialet har till stor del sitt ursprung i den kalkrika Kristianstadsslätten, vilket påverkar markförhållanden och vegetation.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Området har nyttjats av människan under lång tid för bete och slåtter. På 1920-tal markeras hela området som blött, med undantag av åkern. De mer höglänta områdena nyttjades då för slåtter, medan rikkärret faktiskt låg som outnyttjad mark (likväl torde det nyttjats som bete/slåtter). De sedan 1960-talet mer dikade områdena har idag fått en träduppväxt med glasbjörk och klibbal. Området nyttjas fortfarande för bete och med kompletterande slåtter av högvuxen ohäldsvegetation. Sedan år 2014 har länsstyrelsen haft ett årligt avtal med markägaren om slåtter av rikkärret.

Biologiska bevarandevärden

Naturresevatets bevarandevärden är främst knutna till rikkärrens- och kalkfuktängsvegetation. I trakten finns en handfull små rikkärr som tillsammans är viktiga för arternas spridning och att motverka ytterligare fragmentering och isolering av naturtypen.

Rikkärret utgörs av ett källpåverkat extremrikkärr med värdefull flora. Källsprång förekommer. I rikkärrensområdet finns en mosaik med kalkfuktäng och fattigare mossevegetation. När rikkärret inventerades 2014 betades området med får och nötkreatur, men de senaste åren har det enbart betats med nötkreatur. Eftersom rikkärret var igenväxande utfördes, inom ramen för Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr, röjningar av framför allt al och björk. Därefter har högvuxen rikkärrsvegetation och omgivande högörtvegetation årligen slåtrats som ett komplement till betet. I rikkärret växer bland annat majnycklar (NT), kärknippot, slåtterblomma, ängsstarr, gräsull, rikligt med majviva (NT), vildlin, kärrsälting, näbbstarr och tätört. Av brunmossorna kan späd skorpionmossa och kamtuffmossa nämnas. Andra förekommande arter är smörboll (sällsynt i Skåne), ängsvädd, hirsstarr, darrgräs och småvänderot (VU). I fattigare partier finns vitmossstuvor som hyser tranbär, rundsileshår, ljung och blodrot. Det förekommer värdefulla vitmossarter, typiska för både rikare och fattigare miljöer. Området är dessutom rikt på fjärilar. Sannolikt finns här, baserat på vad som flyger i närliggande rikkärr; bl.a. sexfläckig bastardsvärmare (NT), mindre bastardsvärmare (NT), silversmygare (NT), sotnätfjäril (NT) och violett kantad guldvinge (NT) samt olika arter blåvingar.

Kalkfuktängen i naturresevatets västra del hyser flera av de kärlväxtarter som nämnts ovan för rikkärr. Rikkärret har röjt från sly i omgångar, både av Kristianstads kommun och av Länsstyrelsen genom riktade Åtgärdsprogramsmedel. I kanten till kalkfuktängen förekommer stagghed med bland annat förekomst av granspira (NT).

I anslutning till naturresevatet Hörrödsåsen finns en ädellövbacke med flera gamla grova bokar och ekar samt efterträdare till dessa.

Friluftsliv och tillgänglighet

Området ligger i anslutning till vägen mellan Hörröd och Agusa. På grund av att området till stora delar är mycket fuktigt och är av en begränsad areal och har mycket höga naturvärden samt att mycket besöksstillgängliga områden finns i närområdet avser inte länsstyrelsen att tillgängliggöra detta område i någon större utsträckning.

Skälen för beslutet

Enligt 7 kap 4 § Miljöbalken (MB) får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap 5 § MB skall skälen i ett beslut om att bilda naturreservat anges. I beslutet skall också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

Om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får länsstyrelsen eller kommunen meddela beslut om detta.

Enligt 7 kap 6 § MB får länsstyrelsen, om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Enligt 7 kap 30 § MB regleras föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området. Sådana föreskrifter får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. I de fall kommunen beslutar om skydd av ett område får den meddela sådana föreskrifter.

Föreslaget naturreservatet har höga naturvårdsvärden och potential att få ännu högre värden. Föreslaget naturreservatet har angivits som skyddsvärt ur naturvårdssynpunkt avseende regional och kommunal nivå och omfattas eller ingår i:

- **Grön infrastruktur:** området ligger i direkt anslutning till naturreservatet Hörrodsåsen. Närmaste skyddade rikkärslokaler ligger cirka 3,4 kilometer bort. Inom 6 kilometer från området ligger rikkärren, Äskebjärskärret, Davidskärr och Äskerödsjärret, alla vid Lillehem.
- **Art- och pooltraktionsanalysen:** Området ingår i hotspotsområdet för hotade arter.
- **Skogsstrategin:** Området angränsar till ett större område som är utpekad i strategin
- **Fågelarter enligt EU:s fågeldirektiv bilaga 1, för vilka särskilda skyddsområden skall avsättas:** födosökande, röd glada, *Milvus milvus* (A074) födosökande.
- **Rödlistade arter:** småvänderot (VU), majviva (NT), majnycklar (NT), granspira (NT), sotnätfjäril (NT), bredbrämad bastardsvärmare (NT), mindre bastardsvärmare (NT) och silversmygare (NT) och violettekantad guldvinge (NT).

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att området bör avsättas som naturreservat av ovan redovisade skäl med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, vårda, restaurera och bevara värdefulla naturmiljöer, skydda, restaurera och nyskapa värdefulla natur- och livsmiljöer för skyddsvärda arter samt minska störningen från besökare behövs föreskrifter enligt ovan. Genom att bl.a. förbjuda färbete kommer rikkärr och kalk- och fuktängsvegetationen att blomstra och därmed gynna en mängd hotade nektar och pollenlevande arter. Ett permanent skydd av området medför ett bidrag till uppfyllande av miljömålen ett rikt odlingslandskap, myllrande våtmarker och ett rikt växt och djurliv.

Grönhults rikkärr utgör tillsammans med de närliggande skyddade rikkärren i naturreservaten Lillehem (Äskebjärskärret), Södra Lökaröd och Maglehem (Davidskärr) samt biotopskyddet Äskerödsjärret ett lokalt kluster av rikkärr som ökar möjligheten för bevarande av deras flora och fauna på landskapsnivå.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har bemött inkomna yttranden och synpunkter (bilaga 5) och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt fastställa en skötselplan.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har i samråd med markägaren upprättat förslag till beslut.

Intrångsersättning har utbetalts till markägaren år 2020.

Ärendet har remitterats och inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötande återfinns i bilaga 5.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat. Skötselplanen finns bilagt till detta beslut, se bilaga 4.

Förvaltning

Länsstyrelsen Skåne är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 7.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i ortstidning enligt 27§ förordningen om områdesskydd. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även medverkat, miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektör Cecilia Backe, naturvårdsdirektör Ingela Lundqvist, tf enhetschef enheten för samhällsplanering Hanne Romanus, länsassessor Caroline Tornhill och naturvårdshandläggare Johan Johnmark, föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Ola Melin

Johan Johnmark

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång
3. Karta med markerade undantag från föreskrifter
4. Skötselplan
5. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden
6. Sändlista
7. Hur man överklagar

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kontaktperson

Miljöavdelningen

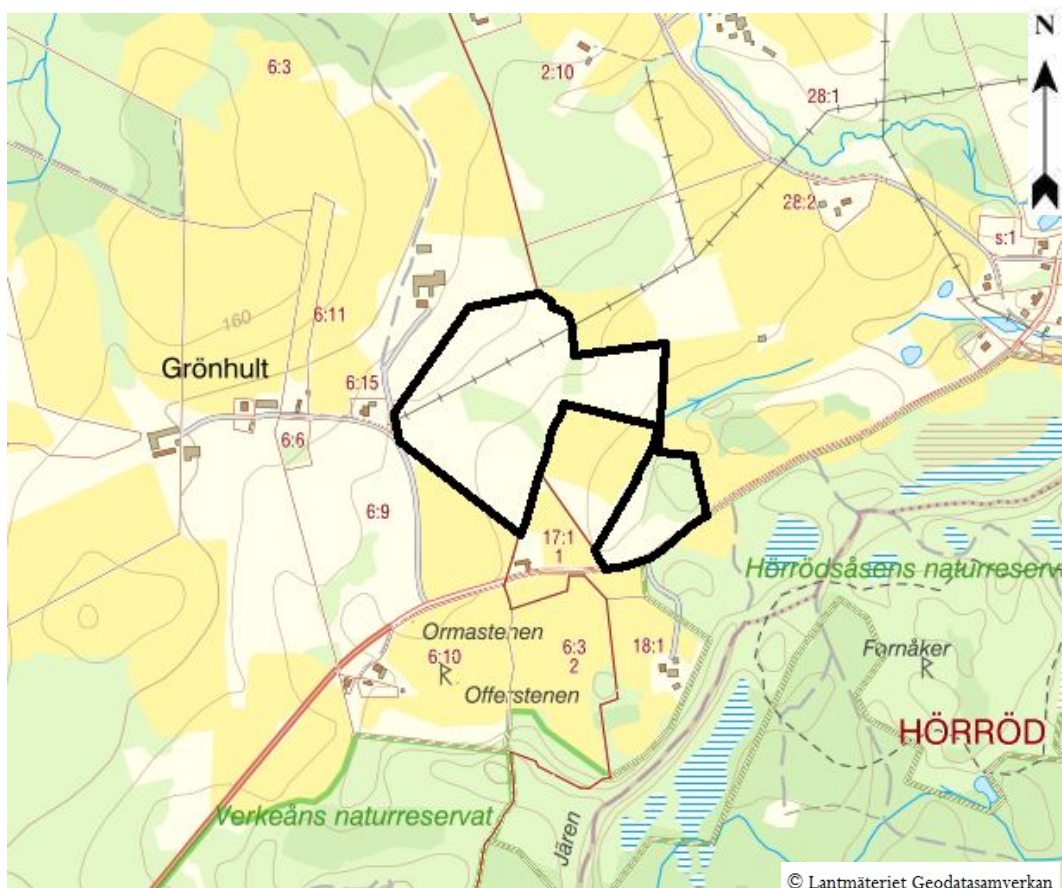
Johan Johnmark

010-22 41 411

johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 1. Karta med naturreservatets avgränsning

Tillhör beslut den 28 januari 2021 om bildande av naturreservatet Grönhult i Kristianstads kommun.

Naturreservatet är utmärkt med heldragen svart linje på kartan. Skala 1:10 000.

Översiktskarta med en svart ring kring naturreservatet. Skala cirka 1:100 000

Kontaktperson

Miljöavdelningen

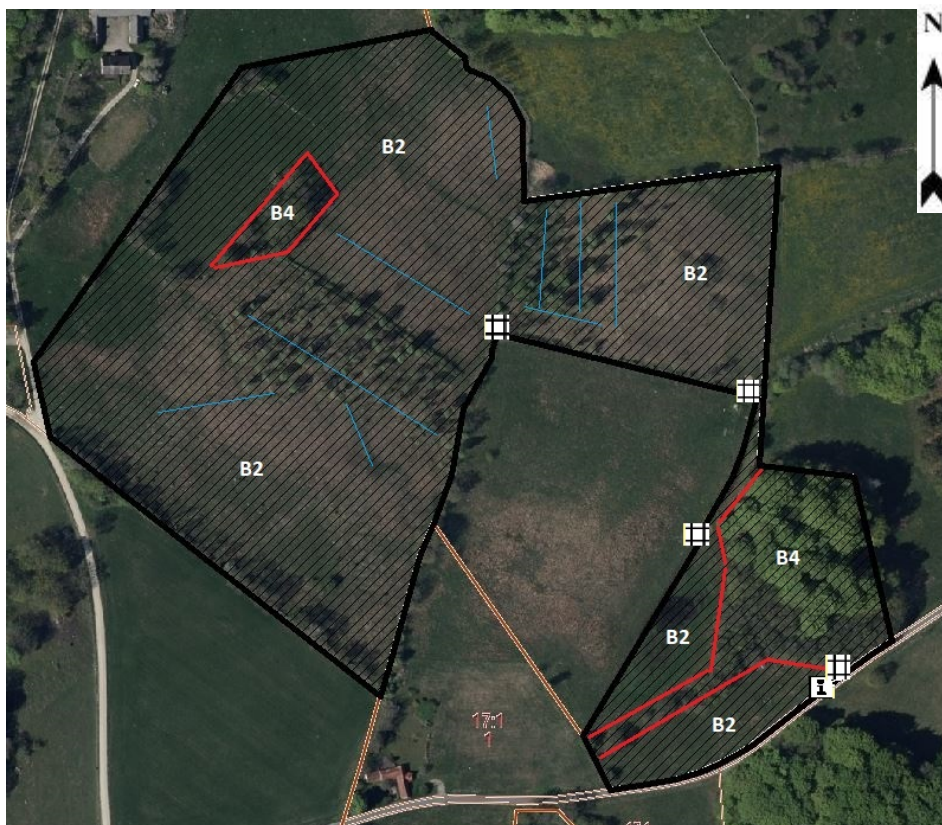
Johan Johnmark

010-22 41 411

johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 2. Karta med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Tillhör beslut den 28 januari 2021 om bildande av naturreservatet Grönhult i Kristianstads kommun.

Område B2 gäller föreskrift B2, B4 gäller föreskrift B4.

Blåa streck = förvaltarens igenläggning av diken som ej påverkar åkermarken eller utanför naturreservatet liggande mark,

= Informationsskylt, föreskrift B8

= stängselövergång, föreskrift B8

Kontaktperson

Miljöavdelningen

Johan Johnmark

010-22 41 411

johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 3. Karta med markerade undantag från föreskrifter

Tillhör beslut den 28 januari 2021 om bildande av naturreservatet Grönhult i Kristianstads kommun.

Blåa streck = diken som behövs för omgivande marks brukande. Undantag från föreskrift A1 gäller ej rensning av ledningar eller diken till ursprungligt djup och läge.

Orange streck = brukningsväg. Undantag från A7 gäller ej markägarens nyttjande och underhåll av brukningsväg.

Länsstyrelsen
Skåne

Bilaga 6. Skötselplan för naturreservatet Grönhult

Tillhör beslut den 21 januari 2021 om bildande av naturreservatet Grönhult i Kristianstads kommun.

Innehållsförteckning

Inledning	5
1 SYFTET MED NATURRESERVATET	5
2. ALLMÄN BESKRIVNING OCH BEVARANDEVÄRDEN	6
2.1.1 Geomorfologi och hydrologi	6
2.1.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria.....	6
2.1.3 Biologi	10
2.1.4 Friluftsliv	11
3 ÖVERSIKT AV MÅL, SKÖTSELÅTGÄRDER OCH PLANERAD MARKANVÄNDNING	11
3.1 Övergripande mål	11
3.2 Populationsförstärkande åtgärder av arter.....	11
3.2.1 Åtgärder för vedlevande skalbaggar, fjärilar, humlor och bin	11
3.2.2 Åtgärder för Stor ögontröst (ÅGP-art).....	11
3.2.3 Åtgärder för Grå ladlav (ÅGP-art)	11
4 MÅL OCH ÅTGÄRDER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN.....	12
4.1 Skötselområde Rikkärr, cirka 1,48 hektar, varav restaureringsmark cirka 0,64 hektar	12
4.1.1 Beskrivning	13
4.1.2 Bevarandemål	13
4.1.3 Restaureringsåtgärder	13
4.1.4 Skötselåtgärder	14
4.2 Skötselområde fukt- och kalkfuktäng: cirka 6 hektar, varav restaureringsmark cirka 1 hektar	14
4.2.1 Beskrivning	14
4.2.2 Bevarandemål	15
4.2.3 Restaureringsåtgärder	15
4.2.4 Skötselåtgärder	16
4.3 Skötselområde Betesmark: cirka 0,8 hektar.....	16
4.2.1 Beskrivning	16
4.2.2 Bevarandemål	16
4.2.3 Restaureringsåtgärder	17
4.2.4 Skötselåtgärder	17
4.4 Skötselområde Lövdungar på betesmark, cirka 1,1 hektar.....	17
4.2.1 Beskrivning	17
4.2.2 Bevarandemål	17
4.2.3 Restaureringsåtgärder	17
4.2.4 Skötselåtgärder	18
4.5 Skötselområde Damm, cirka 0,04 hektar.....	18
4.2.1 Beskrivning	13
4.2.2 Bevarandemål	18
4.2.3 Skötselåtgärder	18
5 FRILUFTSLIV	19
5.1 Parkering och Informationsskylt	19
5.2 Utmärkning av naturreservatets gräns	19
6 JAKT OCH FISKE.....	19
7 TILLSYN	19
8 DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING.....	19

8.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	19
8.2 Dokumentation av skötselåtgärder	20
8.3 Uppföljning av kostnader	20
8.4 Revidering av skötselplanen	20
8.5 Uppföljning av kostnader	20
9 KOSTNADSANSVAR OCH PRIORITERINGAR	20
10 RÖDLISTADE ARTER ENLIGT ARTDATABANKEN ÅR 2020.....	21
11 KÄLLOR.....	22
11.1 Litteratur	22
 BILAGA A. SKÖTSELOMRÅDEN OCH ANLÄGGNINGAR.....	23
BILAGA B. MÅLBILD.....	24

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel- vilken redovisas i detta dokument

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, till exempel en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl a naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

1 Syftet med naturreservatet

1. bevara biologisk mångfald,
2. vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
3. skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

Precisering av syftet:

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, och att skydda, vårda, bevara och återställa värdefulla naturmiljöer. Områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom rikkärr, kalkfuktäng och fuktäng med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och återställas. Områdets ädellövduge ska bevaras och återställas. I området förekommande värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter ska skyddas, återställas och nyskapas.

Syftet uppnås genom att:

- Bevara, restaurera och utvidga områdets rikkärr, kalkfuktäng och fuktäng.
- Hävd av kalkfuktäng och fuktäng sker främst genom bete med nötkreatur. I restaureringssyfte får bränning ske.
- Hävd av rikkärr sker främst genom slåtter med efterbete med nötkreatur.
- Bevara och restaurera områdets ädellövduge med gamla lövträd och efterträdare till dessa.
- Bevara och i vissa delar återställa områdets hydrologi.
- Gynna i området förekommande habitatlistad¹, rödlistad² eller sällsynt art.
- Inplantera för området lämpliga hotade och sällsynta arter.

- Ta bort eventuellt främmande arter.

¹ Arter som förekommer i Rådets direktiv om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter,

² Arter som är förtecknade enligt Artdatabanken som rödlistade i Sverige.

2. Allmän beskrivning och bevarandevärden

2.1.1 Geomorfologi och hydrologi

Naturreservatet ligger i en mjuk sluttningsszon öster om Grönhult. Omgivande marker utgörs av ett odlingslandskap bestående av betesmarker och växtodling. Kringgärdat av ädellövskogar.

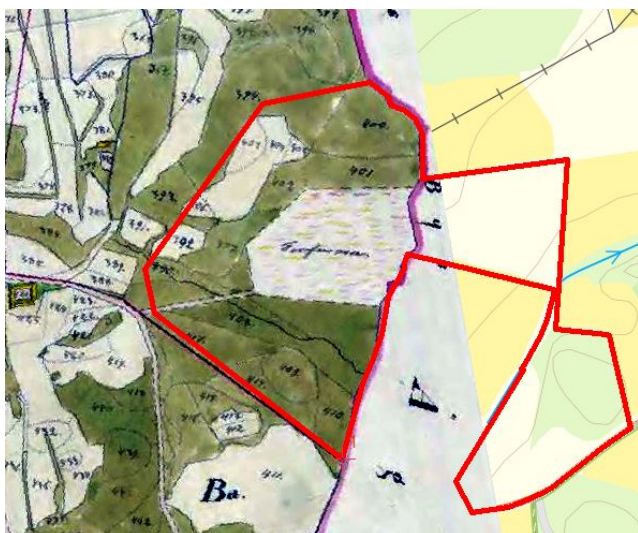
Naturreservatet är beläget på gnejsberggrund överlagrad av morän i den högläntare västra delen och isälvsand i den östra delen. Själva rikkärret och södra delen av åkermarken består av kärrtorv.

Lösmaterialet har till stor del sitt ursprung i den kalkrika Kristianstadsslätten, vilket påverkar markförhållanden och vegetation.

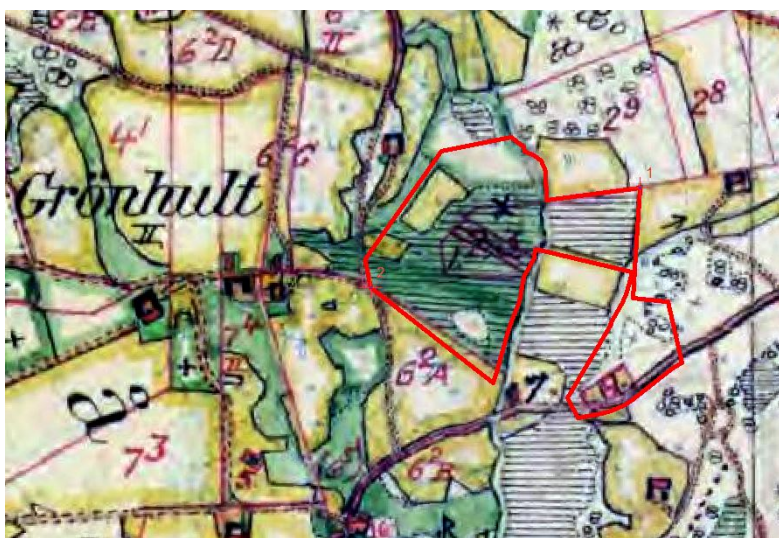
Ett flertal täck- och öppna diken går igenom området och mynnar i ett dikningsföretag. För områdets naturvärden är det värdefullt att så mycket vatten som möjligt kan hållas kvar, liksom att fortsatt drift av uppströms liggande marker måste kunna fortskrida. Undantag från föreskrift gäller därför för markägarens fortsatta rensning av vissa diken, se bilaga 3 undantag, till beslutet.

2.1.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

Området har nyttjats som ängsmark inom inägomark och den västra delen har tillhört Grönhults by och den östra delen har tillhört Hörröds by och där utgjort kyrkomark. Den äldsta påträffade detaljkartan över området är från 1784 där dagens rikkärr benämns *Ramskärr*.

Karta från 1840 Laga skifte. Notera Torfmossen och vägen från sydväst ut till denna samt bäckens dragning (nu rörlagd). Torven nyttjades av byns befolkning troligen mest som strö i stallarna. Det finns inga tydliga spår kvar av någon torvtäkt. Troligen har åtminstone den östligaste delen av detta område varit ett rikkärr av samma dignitet som det kvarvarande rikkärret, men täkt, dränering och igenväxning har medfört att rikkärret försvann. Den enda anledningen till att det brutits bort och inte det kvarvarande rikkärret är sockengränsen och områdenas avstånd till bebyggelse.

Häradsekonomska kartan från år 1925. Marken som historiskt har tillhört Grönhults by nyttjas främst som äng medan mindre delar som åker och i norr som betesmark. Det syns som att skifte pågår gällande torvmarkens ägo, då en av fastighetsgränserna är överkryssad. Avseende mark som tillhört Hörröd verkar rikkärret inte nyttjas alls. I södra delen finns en samfällighet, troligen grustäkt. Träd har börjat etablera sig i östra delen.

Det första kända flygfotot från år 1960. Notera att bäcken i södra delen av kalkfuktängen fortfarande låg öppen på den tiden.

Ekonomiska kartan från år 1971. Hela området nyttas som betesmark. Delar av området som tidigare benämndes torvmossen utgör fortfarande en egen fastighet, i likhet med samfälligheten i söder.

Ortofoto från år 2016 sommarbild. Delar av Området håller på att växa igen med buskar och träd.

Ortofoto från år 2018 vårbild. Notera fuktstråkens dragning

2.1.3 Biologi

Naturreservatets bevarandevärden är främst knutna till rikkärrs- och kalkfuktängsvegetation. I trakten finns en handfull små rikkärr som tillsammans är viktiga för arternas spridning och att motverka ytterligare fragmentering och isolering av naturtypen.

Rikkärret utgörs av ett källpåverkat extremrikkärr med värdefull flora. Källsprång förekommer. I rikkärrsområdet finns en mosaik med kalkfuktäng och fattigare mossevegetation. När rikkärret inventerades 2014 betades området med får och nötkreatur, men de senaste åren har det enbart betats med nötkreatur. Eftersom rikkärret var igenväxande utfördes, inom ramen för Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr, röjningar av framför allt al och björk. Därefter har högvuxen rikkärrsvegetation och omgivande högörtvegetation årligen slåttrats som ett komplement till betet. I rikkärret växer bland annat majnycklar (NT), kärrknipprot, slåtterblomma, ängsstarr, gräsull, rikligt med majviva (NT), vildlin, kärrsälting, näbbstarr och tätört. Av brunmossorna kan späd skorpionmossa och kamtuffmossa nämnas. Andra förekommande arter är smörboll (sällsynt i Skåne), ängsvädd, hirsstarr, darrgräs och småvänderot (VU). I fattigare partier finns vitmosstuvor som hyser tranbär, rundsileshår, ljung och blodrot. Det förekommer värdefulla vitmossarter, typiska för både rikare och fattigare miljöer. Området är dessutom rikt på fjärilar. Sannolikt finns här, baserat på vad som flyger i närliggande rikkärr; bl.a. sexfläckig bastardsvärmare (NT), mindre bastardsvärmare (NT), silversmygare (NT) och sotnätfjäril (NT) samt olika arter blåvingar.

Kalkfuktängen i naturreservatets västra del hyser flera av de kärlväxtarter som nämnts ovan för rikkärr. Rikkärret har röjt från sly i omgångar, både av Kristianstads kommun och av Länsstyrelsen genom riktade Åtgärdsprogramsmedel. I kanten till kalkfuktängen förekommer stagghed med bland annat förekomst av granspira (NT).

I anslutning till naturreservatet Hörrödsåsen finns en ädellövbacke med flera gamla grova bokar och ekar samt efterträdare till dessa.

2.1.4 Friluftsliv

Området ligger i anslutning till vägen mellan Hörröd och Agusa. På grund av att området till stora delar är mycket fuktigt och är av en begränsad areal samt att mycket besöksstillgängliga områden finns i närområdet avser inte länsstyrelsen att tillgängliggöra detta område i någon större utsträckning.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Hävd och restaurering av rikkärr, kalkfuktäng och fuktäng.
Bevarande och utveckling av lövskogsdunge.

3.2 Populationsförstärkande åtgärder av arter

3.4.1 Åtgärder för vedlevande skalbaggar, fjärilar, humlor och bin

Flera arter av fjärilar, humlor och vildbin samt vedlevande skalbaggar födosöker inom de blomrika markerna. Många hotade vedlevande skalbaggar från det angränsade naturreservatet Hörrödsåsen är dessutom helt beroende av pollen under sitt vuxna liv. För att gynna förekomsten av blomrik mark bör efterbete inom skötselområde rikkärr ske först efter genomförd slåtter.

3.4.2 Åtgärder för Stor ögontröst (ÅGP-art)

Stor ögontröst är en hotad art (EN) och är fridlyst. För artens bevarande har ett särskilt åtgärdsprogram framtagits. Arten lever i hävdade kalkfuktängar och ibland i kalkkärr. Den är en ettårig halvparasit, en rotparasit. Den är senblommande och missgynnas av avbitning då fröproduktionen kan minska drastiskt. För att bevara arten har insådd skett i närliggande rikkärr som Södra Lökaröd, Davidskärr och Äskebjär.

3.4.2 Åtgärder för Grå ladlav (ÅGP-art)

Grå ladlav är en akut hotad (CR) art. Den finns i princip i Sverige enbart i området kring Maglehem, Ripa och Yngsjö. För artens bevarande har ett särskilt åtgärdsprogram framtagits. Arten föredrar äldre död ek, gärna obehandlade sågade ekstolpar. I samband med renovering av stängslet bör alla befintliga ekstolpar stå kvar och nya i sågad ek uppsättas. För att ekstolpen ska hålla ännu längre, bör den brännas i rot delen. I naturreservatet behövs cirka 1,7 kilometer stängsel ses över och nysättas i vissa delar, för avskiljande av skötselområde Rikkärr.

4 Mål och åtgärder för skötselområden

Naturreservatet har delats in i tre olika skötselområden.

4.1 Skötselområde Rikkärr, cirka 1,48 hektar, varav restaureringsmark cirka 0,64 hektar

4.1.1 Beskrivning

Källpåverkat rikkärr (naturtypen extremrikkärr 7230) med källsprång. I skötselområdet finns en mosaik av rikkärr, kalkfuktäng och fattigare mossevegetation. I rikkärret växer bland annat rikligt med majviva (NT) och allmän förekomst av tätört, näbbstarr, hirsstarr, vildlin, ängsnycklar och ängsvädd samt förekomst av slätterblomma, darrgräs, rundsilesår, kärrknipprot, ängsstarr, gräsull, småvänderot (VU), majnycklar (NT), Jungfru Marie nycklar, smörboll (sällsynt i Skåne) och kärrsälting. Partvis finns rikligt med älgört och blåtåtel. Bland mossorna förekommer bl.a. späd skorpcionmossa och kamtuffmossa. I fattigare partier finns vitmosstuvor som hyser tranbär, rundsilesår, ljung och blodrot. Det förekommer värdefulla vitmossarter, typiska för både rikare och fattigare miljöer. Området är dessutom rikt på fjärilar bl.a. sexfläckig bastardsvärmare (NT), mindre bastardsvärmare (NT), silversmygare (NT) och sotnätfjäril (NT) samt olika arter blåvingar. Kärrgräshoppa finns i området.

När rikkärret inventerades år 2014 betades området med får och nötkreatur, men de senaste åren har det enbart betats med nötkreatur. Eftersom rikkärret var igenväxande utfördes, inom ramen för Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr, röjningar av framför allt al och björk. Därefter har högvuxen rikkärrsvegetation och omgivande högörtvegetation årligen slåttrats som ett komplement till betet och buskar och träd har hållits efter.

Rikkärret med viden

Blommande majvivor och majnycklar

Sexfläckiga bastardsvärmare (NT) på åkervädd

Ängsnyckel

4.1.2 Bevarandemål

- Vålhävdad rikkärr bevuxen bl.a. med majviva, tätört och kamtuffmossa.
- Området ska i princip hållas fritt från buskar och träd, med undantag av enstaka buskar av salix. Detta inkluderar nedtagning av träd och buskar i dikeskanten mot åkern i söder.
- Omfattande trampsador får ej uppkomma.

Bevarandemålet är uppnått.

4.1.3 Restaureringsåtgärder

- Restaurering av stängsel, där skötselområdet utgör en egen betesfälla.
- Området bör restaureras under cirka en 10-årsperiod. Avverkning bör ske vintertid av cirka 50% av alen och björken genom avverkning och uppdragning av alstubben (marken jämnas till efter stubbuppdragningen). Träden transporteras bort från naturreservatet. (ev rotnetto tillfaller markägaren). Avverkning bör ske det femte och tionde restaureringsåret av resterande 50%. Skötselområdet är därefter trädritt, så när på mindre plantor av salix. etc. Ett 10-tal salixar ska tillåtas växa upp, vilka ska hållas tillbaka genom toppning. Höjden på dessa bör ligga inom 1-1,5 meter.
- Nedtagning av träd och buskar längs diket mot åkern i söder. Gränsen för naturreservatet ligger mitt i diket, men markägaren har lämnat sitt medgivande att även träd och buskar söder om diket får tas ned (ev rotnetto tillfaller markägaren).
- Kontinuerligt borttagande av uppkommande sly, genom uppdragning, rotfräsning eller avskärning. Väljs avskärning kommer det behöva ske åtminstone varje år de närmsta två decennierna.
- Den restaurerade ytan bränns i restaureringssyfte på våren för att minska förna och mängden kväve.
- Hö från rikkärret sprids ut, för snabba på etableringen av arter.

- Igenläggning av de diken som inte omfattas av undantagen från föreskrifter, bilaga 3 till beslutet, se nedan.

Blåa streck utgör diken som ej får igenläggas. Dessa diken får markägaren rensa för att kunna sköta mark utanför naturreservatet. Övriga förekommande diken får igenläggas.

4.1.4 Skötselåtgärder

- Fortsatt röjning och bortforsling av buskar och träd.
- Årlig slåtter med skärande redskap i slutet av september när fjärilssäsongen är över, vissa år bör delar av området slås i början av juli för att reducera gräsövertag. Om slåtter av någon anledning ej kan ske ska området avbetas med nöt, med start tidigast 1 september till 30 november.
- Höet ska bärgas från rikkärret.
- Fortsatt utglesning och tillbakatryckning av inväxande bryn.
- Efterbete med nöt, ej får, under tidsperioden från avslutad slåtter i september till som längst 1 december.
- Inplantering eller fröspridning av arter från närliggande rikkärr. Exempel på arter som på sikt bör finnas i kärret är stor ögontröst och brudsporre (finns i Åskerödsjärret).

4.2 Skötselområde fukt- och kalkfuktäng: cirka 6 hektar, varav restaureringsmark cirka 1 hektar

4.2.1 Beskrivning

Mosaik av fukt- och kalkfuktäng (naturtypen gräslågstarräng med kalkinslag 6410) med inslag av rikkärr (naturtypen extremrikkärr 7230) samt betesmark som för länge sedan utgjorde åkermark, där delar utgör stagghed. Området har slagits ihop då skötselinriktningen är de samma. De centrala delarna av detta skötselområde utgjordes tidigare av ett torvtäktområde, synliga spår av denna verksamhet förekommer ej.

I området dominerar brunstarrvegetation med inslag av ängsvädd, majviva, stagg och fläckvis med brunmossor. Partivis finns rikligt med älgört och blåtåtel. I delar av området sker en kraftig

igenväxning med framförallt klibbal inom södra delen av det tidigare torvtäktområdet. Träden inverkar negativt på floran genom skuggning, ökad kvävefixering och skapade av förna. I området förekommer fjärilar som sexfläckig bastardsvärmare (NT), mindre bastardsvärmare (NT), silversmygare (NT) och sotnätfjäril (NT) samt olika arter blåvingar. Kärrgräshoppa finns också i området.

De öppna delarna av kalkfuktängen

Olika grad av igenväxning med al

4.2.2 Bevarandemål

- Öppen välhävdad fukt- och kalkfuktäng bevuxen med hävdgynnade arter, som t.ex ängsvädd, gökblomster och stagg.
- Förekomst av enstaka buskar och träd som salix och skogsolvon. Täckningsgraden bör ligga kring 1-2%. Höjden på buskarna och träden bör ligga kring 1-1,5 meter (för att reducera skuggbild och ändå utgöra ett bra substrat för snäckor).

Bevarandemålet är ej uppnått pga mängden uppväxande träd.

4.2.3 Restaureringsåtgärder

- Restaurering av stängsel. Området får sambetas med utanför naturreservatet liggande betesmark.
- Området bör restaureras under cirka en 10-årsperiod. Avverkning bör ske vintertid av cirka 50% av alen och björken i trädform genom avverkning och uppdragning av alstubben (marken jämnas till efter stubbuppdragningen. alternativt rotfräsningen). Träden och riset transporteras bort från naturreservatet. (ev rotnetto tillfaller markägaren). Avverkning av resterande träd bör ske det femte och tionde restaureringsåret av resterande 50%. Skötselområdet är därefter trädritt, så när på mindre plantor av salix. etc. Ett 10-tal salix ska tillåtas växa upp, vilka ska hållas tillbaka genom toppning. Höjden på dessa bör ligga inom 1-1,5 meter.
- Kontinuerligt borttagande av uppkommande sly, genom uppdragning, rotfräsning eller avskärning. Väljs avskärning kommer det behöva ske åtminstone varje år de närmsta två decennierna.

- Den restaurerade ytan bränns i restaureringssyfte på våren för att minska förna och mängden kväve.
- Hö från rikkärret sprids ut, för snabba på etableringen av arter.
- Igenläggning av de diken som inte omfattas av undantagen från föreskrifter, bilaga 3 till beslutet.
-

4.2.4 Skötselåtgärder

- Fortsatt röjning, toppning och bortforsling av buskar och träd, enligt bevarandemålet.
- Årlig bete med nöt och/eller häst under tidsperioden 16 maj till 30 november.

4.3 Skötselområde Betesmark: cirka 0,8 hektar

4.3.1 Beskrivning

Den västra delen av skötselområdet utgörs av en fuktig betesmark med ruderat näringspåverkad flora med skräppa, brännässla och bredbladiga gräs. Den östliga delen utgör en torr betesmark som förvisso tidigare utgjort åkermark, men där har floran börjat återkomma och består bl.a. av johannesört, rölleka, svartkämpar och gulmåra. Den fuktiga delen har slagits år 2020, medan dålig stängel har medfört att den torra betesmarken inte har betats de senaste åren.

Mellan dessa områden har en bård med ett 15 tal ekar. Områdena har slagits ihop då skötselinriktningen är den samma. Skötselområdet får minska något till förmån för skötselområde Damm.

Den torra betesmarken emot norr

Särskilt slänten är artrik

4.3.2 Bevarandemål

- Öppen välhävdad fuktig- och torr betesmark bevuxen dominerad av hävdgynnade arter. Avseende den torra delen, t.ex. johannesört, rölleka, svartkämpar och gulmåra och med ett inslag av enstaka buskar av rosor och slån.
- Förekomst av vidkroniga ekar med inslag av hassel i en bård mellan den fuktiga- och torra betesmarken.

Bevarandemålet är uppnått.

4.3.3 Restaureringsåtgärder

- Byt staket så detta skötselområde och nordöst om liggande skötselområde Lövdungar på betesmark hamnar i samma betesfälla.
- Gallra bland ekarna så att kvarvarande kan få breda ut sina kronor. Avverkade träd tillfaller markägaren.

4.3.4 Skötselåtgärder

- Årlig bete med nöt och/eller häst under tidsperioden 16 maj till 30 november. Alternativt att vall tas eller att den torrare delen avbränns vårtid i parceller, där inte alla parceller bränns samma vår.

4.4 Skötselområde Lövdungar på betesmark, cirka 1,1 hektar

4.4.1 Beskrivning

Två områden be vuxna med ädellöv, ett mindre område i nordväst och ett lite större i anslutning till vägen i östra delen av naturreservatet. Trädens ålder överstiger enligt skogsbruksplanen 121 år. I bestånden finns en äldre mer vidkronig generation, främst av bok, och en yngre mer rakstammig generation av ek med inslag av apel. Fältskiktet utgörs av skogslevande arter som harsyra, ekorrbär och skogstjärnblomma. Hela området har tidigare betats. Området är bra för djur som behöver dra sig undan till skugga.

4.4.2 Bevarandemål

- Lövdungar främst bestående av bok och ek med inslag av apel.
- Gamla grova träd ska bevaras och ersättningsträd till dessa.
- Vidkroniga träd och apel ska värnas och tillåtas utvecklas.
- Fältskiktet ska domineras av skogslevande arter, med inslag av gräs som kommer öka till följd av gallringen.

4.4.3 Restaureringsåtgärder

- Genomför gallring av främst ekbeståndet vid vägen för att gynna volymtillväxt och vidkroniga individer. Ekar som hindrar ljus till grova trädskronor ska tas ner. Vidare ska träd som förhindrar framkomst med maskin längs markvägen tas ner. De tre grävsta ekstubbar ska lämnas cirka 40 cm höga och stammarna ska läggas på backen, detta för att gynna eklevande insekter. Övriga avverade träd tillfaller markägaren.

4.4.4 Skötselåtgärder

- Återkommande gallringar så att bevarandemålet kan innehållas.
- Årlig bete med nöt eller häst.

4.5 Skötselområde Damm, cirka 0,04 hektar

4.5.1 Beskrivning

En anlagd mindre damm som utgör en vidgning av Hörrödsån. Denna del omfattas av dikningsföretag. Dammen fungerar som vattenställe för betesdjur.

I dammen finns paddyngel och vattenytan avpatrulleras av trollsländor. Markägaren har uttryckt ett önskemål om att kunna vidga dammen något. Kringliggande mark utgörs av tidigare åker, nu betesmark med kraftigt näringspåverkad flora. Undantag från föreskrift har inskrivits medförande att naturreservatet inte motsätter sig en mindre vidgning av befintlig damm inom ytan för tidigare åkermark och under förutsättning att eventuellt tillstånd inhämtas.

Dammen år 2020. Ovanligt lite vatten.

I dammen simmar bl.a. dykarbaggar och ryggssimmare

4.5.2 Bevarandemål:

- Damm dit betesdjur kan gå för att dricka.

Bevarandemålet är uppnått.

4.5.3 Skötselåtgärder:

- Eventuell rensning sker i dikningsföretagets regi. Rensmassor ska utbredas jämnt kring dammen, eller utbredas på plats utanför naturreservatet.

5 Friluftsliv

Området nyttjas inte av närboenden för rekreation. Med anledning av områdets begränsade storlek, läge och känsliga natur för tramp tidigt på säsongen samt risk för plockning av känsliga arter, anser länsstyrelsen inte att det är lämpligt att göra området tillgängligt.

5.1 Parkering och Informationsskylt

Det finns ingen parkeringsplats inom naturreservatet upplåten för besökare. Eventuella besökare hänvisas till parkeringsplatsen för angränsande naturreservatet Hörrörsåsen. En informationsskylt om naturreservatet placeras vid kommande stätta in till området.

5.2 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

6 Jakt och fiske

Naturreservatet medför inga inskränkningar i jakt- eller fiskerätten. Det är inte tillåtet att uppföra byggnad, annan anläggning eller stödfodra djur. Tillfälliga jaktorn i samband med jakt på vildsvin är undantagna.

7 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

8 Dokumentation och uppföljning

8.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

Vart 10:e år:

Översyn av gränsmarkeringen.

Vart 6:e år: (jämför uppföljning av Natura 2000)

Uppföljning av rikkärrets och fuktängens status.

En gång per år:

Tillse att skyltarna är hela och rena samt aktuella.

8.2 Dokumentation av skötselåtgärder

Uppsättning och underhåll av gränsmarkering och skyltar.

Dokumentation ska ske av skötselåtgärder inom respektive skötselområde.

8.3 Uppföljning av kostnader

Förvaltaren ansvarar för detta.

8.4 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare vad gäller i planen angivna mål och skötselåtgärder. De skötselåtgärder som anges i skötselplanen ska ses över om uppföljningen av kvalitetsmålen visar att en översyn är nödvändig eller i övrigt när det är påkallat.

8.5 Uppföljning av kostnader

Förvaltaren ansvarar för detta.

9 Kostnadsansvar och prioriteringar

	Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötselområde	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Markskötsel	Restaurering av rikkärr samt fukt-och kalkfuktäng	Avverkning vintertid, ev vårbränning av förna inom restaureringsytan, utläggning av hö. Igenläggning av diken	Rikkärr – restaurering Fukt-och kalkfuktäng-restaurering	Förvaltaren	1	Ev rotnetto tillfaller markägaren Ang diken, se bilaga 3 till beslutet
	Slätter av rikkärr	Slutet av september	Rikkärr	Förvaltaren	1	
	Gallring av ekbeståndet för att gynna volymtillväxt och fåltskiktet	Vid behov	Lövdungar på betesmark	Förvaltaren	2	
	Rensning av damm	Vid behov	Damm	Markägaren	3	Enligt lag om särskilda bestämmelser om vattenverksamhet och enligt

						strandskyddsbestämmelser
	Betesdrift	15 maj– 1 december	Betesmark Fukt- och kalkfuktäng	Markägaren/arrendator	1	Ej får
	Betesdrift	Efter slåtter– 1 december	Rikkärr	Markägaren/arrendator	3	Omfattande trampsador får ej uppstå
Anläggningar	Uppsättning och underhåll av gränsmarkering	Snarast, sedan löpande	Hela området	Länsstyrelsen	1	
	Uppsättning och underhåll av informationsskylt	Snarast, sedan löpande	Bilaga 1	Länsstyrelsen	1	
	Utbyte av stängselstolpar, där så är behövligt, ska ske i samband med att ärendet vinner laga kraft Cirka 1,7 km stängsel, ekstolpar ska användas, helst sågade för gynna grå ladlav (ÅGP-art)	Snarast för att möjliggöra djursläpp		Förvaltaren	1	Därefter övertar markägaren drift och underhåll.

10 Rödlistade arter enligt Artdatabanken år 2020

RE Nationellt utdöd	CR Akut hotad	EN Starkt hotad	VU Sårbar	NT Nära hotad	LC Livskraftig
------------------------	------------------	--------------------	--------------	------------------	-------------------

Kategori Skötselområde

Växter

Majviva, *Primula farinosa*

Majnycklar, *Dactylorhiza majalis*

Granspira, *Pedicularis sylvatica*

Småvänderot, *Valeriana dioica*

NT rikkärret, fukt- och kalkfuktängen

NT rikkärret

NT rikkärret, fukt- och kalkfuktängen

VU rikkärret

Insekter

Sotnätfjäril, *Melitaea diamina*

Sexfläckig bastardsvärmare, *Zygaena filipendulae*

Mindre bastardsvärmare, *Zygaena viciae*

Silversmygare, *Hesperia comma*

NT rikkärret, fukt- och kalkfuktängen

NT rikkärret, fukt- och kalkfuktängen

NT rikkärret, fukt- och kalkfuktängen

NT rikkärret, fukt- och kalkfuktängen

Violettekantad guldvinge, *Lycaena hippothoe*

NT rikkärret, fukt- och kalkfuktängen

Fåglar

Vit stork, *Ciconia ciconia*

EN

Gulsparrv, *Emberiza citrinella*

NT

Andra arter av intresse:

Tätört, *Pinguicula vulgaris*

rikkärret

Slätterblomma, *Parnassia palustris*

rikkärret, fukt- och kalkfuktängen

Ängsnycklar, *Dactylorhiza incarnata*

rikkärret, fukt- och kalkfuktängen

Smörboll, *Trollius europaeus*

rikkärret, fukt- och kalkfuktängen

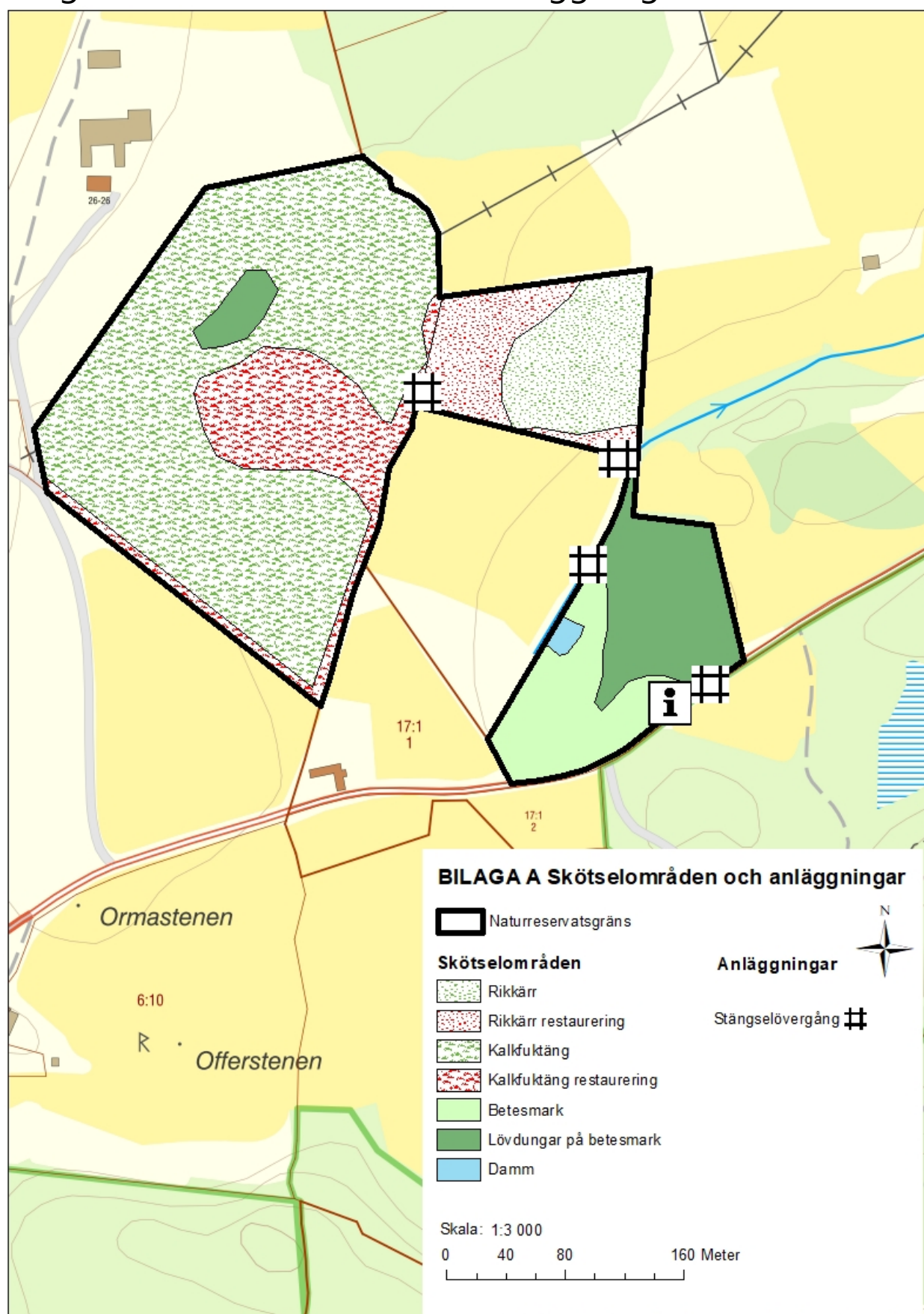
Jungfru Marie nycklar, *Dactylorhiza maculata* subsp. *Maculata* rikkärret, fukt- och kalkfuktängen

11 Källor

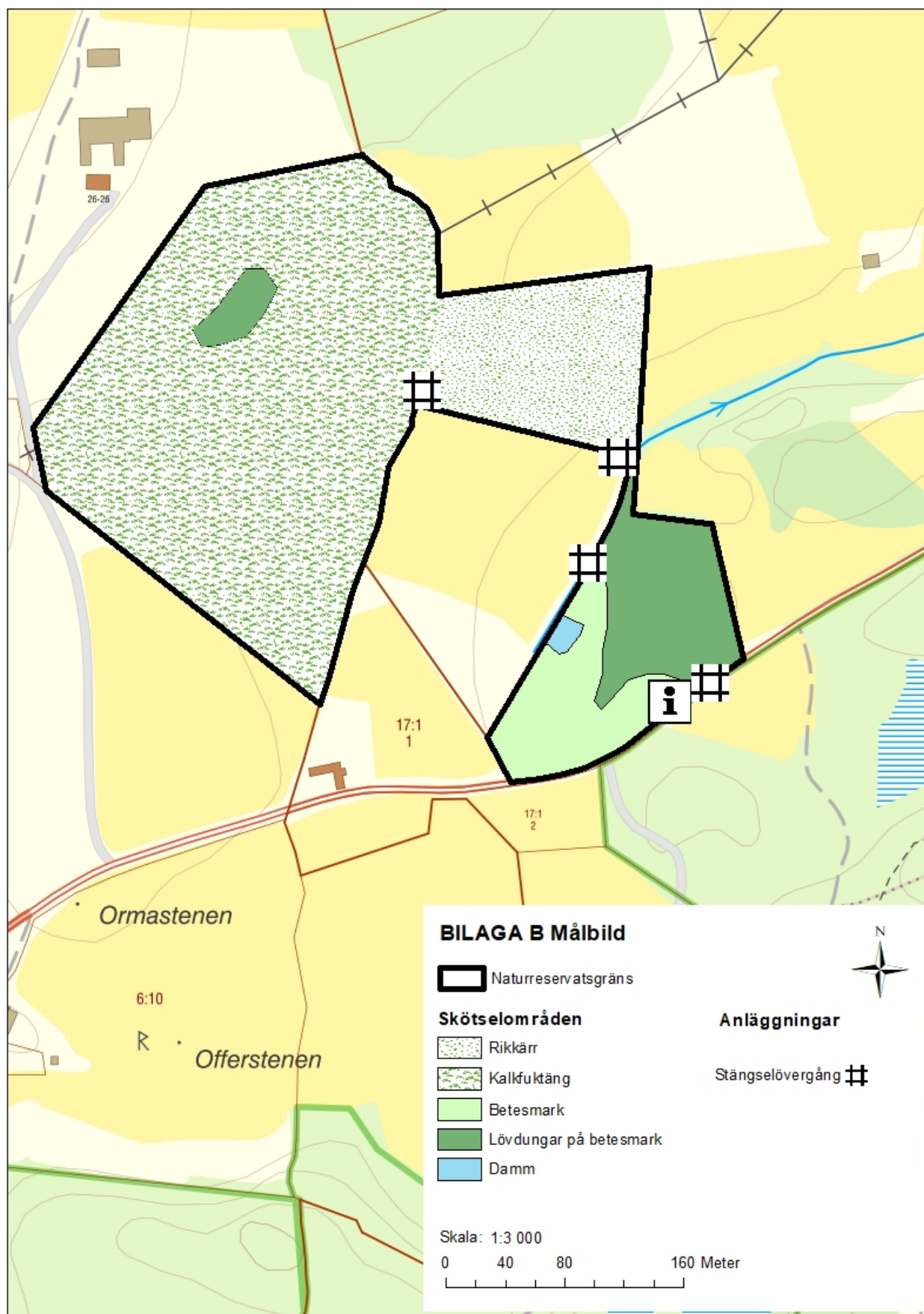
11.1 Litteratur

- Jordartskartan, 2D Tomelilla NO/2E Simrishamn NV, Sveriges Geologiska Undersökning Serie Ae nr 135, år 2000.
- Kulturmiljöprogram för Skåne 2006, Länsstyrelsen i Skåne län
- Skånes rikkärr, Länsstyrelsen i Skåne län, 2009:41
- Länsstyrelsen i Kristianstads län 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer
- Artdatabankens artfaktablad <http://www.artdata.slu.se>
- Ersättningsutredning, Parason 2020.11.2 Kartor
- Hörröds socken Grönhult nr 1-4 6-11 19, Avmätning på inägor 1784, Lantmäteristyrelsens arkiv
- Hörröds socken Grönhult nr 1-4 o 6 7, Enskifte på inägor 1825, Lantmäteristyrelsens arkiv
- Hörröds socken Grönhult nr 1-4 o 6 7, Laga skifte 1840, Lantmäteristyrelsens arkiv
- Häradsekonomiska kartan 1926-34, Hörröd J112-3-75, Rikets allmänna kartverks arkiv
- Ekonomiska Kartan 1971, Hörröd J122-2D6h74, Rikets allmänna kartverks arkiv
- Övriga kartor och bakgrundskartor, Lantmäteriet © Geodatasamverkan

Bilaga A. Skötselområden och anläggningar

BILAGA B. Målbild

Naturreservatet Grönhult i Kristianstads kommun utgörs främst av ett rikkärr och en kalkfuktäng vilka utgör livsmiljö för flera hotade och sällsynta arter.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreservat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med reservatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller också information om friluftsliv, samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane

Kontaktperson

Miljöavdelningen

Johan Johnmark

010-22 41 411

johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötande

Skogsstyrelsen: har inga synpunkter på presenterat underlag och inte heller någon ytterligare information att tillföra som har bäring på detta.

Trafikverket: Naturreservatsgränsen går utmed väg 1608 som är under Trafikverkets väghållaransvar. Trafikverket är därmed ansvariga för att underhålla väg 1608. I det arbetet ingår att utföra beläggningsarbeten, dikesrensning, halkbekämpning och andra underhållsåtgärder för att säkerställa vägens funktionalitet och trafiksäkerhet. Det förutsätts att Trafikverket enligt föreskrifterna räknas som förvaltare av väg 1608 och att underhållsarbeten på vägen och inom vägområdet är undantaget från föreskrifterna under A och C. Om skyltar till reservatet ska uppföras i närheten av väg 1669 förutsätts det att erforderliga tillstånd söks. Om skyltar avses placeras inom vägområdet krävs tillstånd från Trafikverket.

Länsstyrelsen: Erinrar om att normalt underhåll av befintliga vägar omfattas av undantag från föreskrifter. Länsstyrelsen är medveten om att det krävs tillstånd för uppsättning av skyltar inom vägområdet.

SGU: Avstår från att yttra sig i ärendet.

Kristianstads kommun: undrar om tillgången och närheten till parkeringsplatser är tillräcklig för reservatet, både för besökare och för räddningstjänst. Om det visar sig att det uppstår ökad trafik på Grönhultsvägen bör Länsstyrelsen initiera bildande av en gemensamhetsanläggning. I övrigt är kommunen positiv till bildandet av naturreservatet och har ingen övrig erinran.

Länsstyrelsen: Naturreservatet har ej med friluftslivet i syftet för själva bildandet, därav kommer varken parkering inom naturreservatet, eller vandringsled inom

naturreservatet att iordningsställas. Inom naturreservatet saknas vägar varför ev räddningstjänstfordon får hålla utanför naturreservatet. Den begränsade trafik till naturreservatet kommer ske på statlig väg 1608.

E.ON Energidistribution AB: tillstyrker förslag till beslut om naturreservat under förutsättning att nedanstående yrkanden om ändringar i föreskrifter införs, i annat fall motsätter sig E.ON förslaget till beslut. Yrkanden

Att det i undantagen från föreskrifter framgår att:

- ☐ normalt underhåll omfattas av akut och skogligt underhåll
- ☐ det är tillåtet med motordrivna maskiner i, till och från ledningsstråket, även innefattande parkering av fordon
- ☐ det ska framgå i föreskrifterna att förändring av elnätet får tillståndsprövas
- ☐ det är tillåtet att vi bygger om vårt nät inom området som är planerat enligt bifogad karta (rosa ledningar= nytt kablage) samt ett förtydligande om att vi kan rasera vår luftledning inom naturreservatets gräns (turkos)
- ☐ drönare är tillåtet vid ledning vid besiktning

Bakgrund till yrkande

Inom det föreslagna naturreservatsområdet har E.ON ett lokalt elnät bestående av en mellanspänningsluftledning som idag skär genom området, se bifogad karta (turkos). E.ON har projekterat denna ledning för rasering, men kan i dagsläget inte säga exakt när detta ska ske. Så länge ledningen står måste således starkströmsföreskrifterna för denna följas. Inom närområdet finns även projektering av markkabel längst med väg som ska ersätta luftledningen, vilket eventuellt kan hamna i kanten men inom naturreservatet (i kartan visat som rosa ledningar). Kraftledningen (luftledningen) omfattas även av Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter, ELSÄK-FS 2008:1 samt ELSÄK-FS 2010:1.

Starkströmsföreskrifterna reglerar bland annat ledningskonstruktion, höjd över mark, avstånd från ledning till byggnad, brännbart upplag, parkeringsplatser, tillfartsvägar med flera verksamheter. För luftledningens bibehållande måste vi kunna utföra kontroll och skötseln enligt ELSÄKFS 2008:3 inklusive ändringar i ELSÄK-FS 2010:3.

Underhåll/Röjning och reparation

För att säkerställa ellagens krav på säkra, tillförlitliga och effektiva elleveranser (3 kap. 1 § ellagen) måste E.ONs underhåll av elledningar även fortsättningsvis kunna genomföras och bedrivas på ett rationellt och kostnadseffektivt sätt. Bestämmelserna i naturreservatsföreskrifterna får inte utgöra hinder för vårt framtida, planerade och regelbundna skogliga underhåll av ledningsgatan, vilket t.ex. omfattar röjning och fällning av farliga kantträd. E.ON måste kunna utföra ett normalt skogligt underhåll inom en skogsgata på 8 meter samt att därutöver ta bort enstaka, för ledningen, farliga träd utanför skogsgatan. Vid kabel- och linjefel eller andra typer av fel är det nödvändigt att få reparera ledningen. För att kunna utföra nödvändig drift och nödvändigt underhåll samt reparation av ledningarna är det en förutsättning att

motordrivna maskiner kan framföras i samt till och från ledningsgatan och ledningsstråket. Detta innebär att schaktning/grävning måste få utföras där reparation och underhåll krävs. Drönare kan förekomma vid besiktningar.

Anslutningsplikt

Om det i framtiden blir aktuellt med förändring av elnätet och/eller nyanslutning inom eller i närheten av området, bör det framgå i reservatföreskrifterna att förändring av elnätet får tillståndsprövas. När en begäran om utökning av elnätet görs har E.ON har anslutningsplikt och kan inte neka en anslutning till elnätet.

Vägar/GC-banor

Med anledning av elsäkerheten ska nätägaren kontaktas om en förändring av marknivå under eller bredvid kraftledningarna skulle ske. Detta gäller även när anläggningar såsom vägar, gång- och cykelbanor, etc. ska anläggas. Om vägar kommer att spärras av med exempelvis bommar måste E.ON få tillgång till nycklar eller koder så att passage för drift och underhåll av ledningen kan ske.

Avverkning

Enligt handlingarna ska träd (al och björk) avverkas inom området. För arbete under och bredvid kraftledningar gäller särskilda bestämmelser och både Elsäkerhetsverket starkströmsföreskrifter och Arbetsmiljöverkets föreskrifter måste iaktas. Det är därför viktigt att kontakta E.ONs kundsupport i god tid innan arbete sker, tfn 0771-22 24 24.

Jakttorn/Vindskydd

Byggnader, fågeltorn eller liknande får inte utan ledningshavarens medgivande uppföras på närmare avstånd än 10 meter från ledningens yttersta faslina.

Stängsel/Staket

Om viltstängsel ska monteras ska fastighetsägaren alltid kontakta E.ON inför uppförande i närheten av kraftledningarna. Detta för att få uppgifter om vilka särskilda skyddsåtgärder som eventuellt erfordras.

Länsstyrelsen: erinrar att drift och underhåll av ledningar och anläggningar får ske i fortsättningen precis som det tidigare har skett. Länsstyrelsen har i undantag från föreskrift A1 infört er planerade rivning och kabeldragning längs väg.

Nyanslutningar till befintligt elnät är en dispenspliktig verksamhet, då nyanslutningen kan innebära grävning eller annan åtgärd som kan skada naturvärden inom naturreservatet. Vidare torde det finnas goda möjligheter att ansluta nya abonnenter längs med ledningen, då naturreservatet är av en begränsad geografisk yta.

Lunds botaniska förening: Inom Lunds Botaniska Förening ställer vi oss positiva till inrättande av detta reservat samt för de skötsel-föreskrifter som framlagts.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Mottagare

För att överklaga skriver ni till regeringen, Miljödepartementet. Observera dock att ni ska skicka överklagandet till skane@lansstyrelsen.se eller till Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den **26 februari 2021**. Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).